

Sv. Ján Gualbert, zakladateľ rádu

10. júla 2022 ✙ Svätec týždňa

Životopisné údaje

V talianskej Florencii žila na konci 10. storočia zemanská rodina Gualbertovcov. Otec rodiny bol vysokopostavený úradník pri vojsku. Roku 985 narodil sa mu syn, ktorý pri sv. krste dostal meno Ján. Druhý syn menoval sa Hugo. Bohatý otec dal oboch synov vzdelat' a určil im vojenskú kariéru. Mladí a bohatí vojenský dôstojníci žili svetsky. Rodičia nebránili im v takom živote, ba boli dokonca na nich pyšní, že majú svetom obľúbených synov.

Ján užíval si svetské rozkoše a keď sa v ňom začalo ozývať svedomie, opájal ho novými rozkošami. Mnohí sa začali pohoršovať nad jeho hriešnym a bohapustým životom. Nikto ho nedokázal napraviť, až Boh zmiloval sa nad ním.

Istý šľachtic zabil jeho brata Huga v súboji. V časoch tých panovala ešte nekresťanská obyčaj krvnej pomsty. Otec zúril a prisahal pomstu – prikázal aj Jánovi, aby vraha všade hľadal a aby ho zabil. Jedného dňa vracal sa Ján Gualbert so svojou ozbrojenou družinou z cudzieho zámku domov do Florencie, keď tu na úzkej horskej ceste vo vrchoch natrafil na bratovho vraha. V okamihu vytiahol svoj meč, a keď šľachtic videl, že smrti neujde, skočil z koňa, pokľakol na zem, zložil krížom ruky na hrudi a úpenlivo prosil, aby mu kvôli Kristu Pánovi, ktorý v ten deň (bolo to práve na Veľký piatok pred Veľkou nocou), zomierajúc lotrovi kajúcemu na kríži odpustil a za svojich vrahov sa modlil, život daroval. Pohľad na nešťastníka v jeho pokore dojal srdce Jána; i pustil meč, podal ruku nepriateľovi a povedal:

«O čo prosíš v mene Ukrižovaného, nesmiem ti dnes veru odprieť a odpúšťam ti. Modli sa za mňa, aby aj mne Boh odpustil.» A objali sa obaja a každý šiel potom v pokoji svojou cestou.

Zdroj: wikimedia commons

Táto udalosť spôsobila v Jánovi veľkú premenu. Pohrúžil sa do svojho vnútra, spomenul si na svoje hriechy, rozpomätal sa, že aj on je vrahom nielen svojej duše, ale i mnohých, ktorých ku hriechu priviedol. V takomto duševnom rozpoložení prišiel ku benediktínskemu kláštoru sv. Miniata. Vstúpil dnu, pokľakol pred Ukrižovaným a prosil kajúčne za odpustenie svojich ťažkých hriechov. I zdalo sa mu, akoby Ježiš Kristus hlavu svoju k nemu naklonil a poznať mu dal, že vrahovi svojho brata odpustil. Hneď sa rozhodol, že zriekne sa sveta, pokánie bude činiť a vstúpi do Božej služby.

Takto, milosťou Božou obrátený, Ján Gualbert povedal svojmu sluhovi: *«Id' do hostinca, kam obyčajne chodievame, opatri kone a prichystaj, čo je potrebné.»* Sluha odišiel a Ján Gualbert padol pred opátom na kolená a prosil ho o prijatie do kláštora. Keď ho opát vypočul, ako milosť Božia obrátila pyšného a hriešneho dôstojníka, chcel ho vyskúšať a povedal: *«Nezabudni, že tu tvrdo žijeme a že zdravý a mladý človek na kláštornú chudobu neprivykne ľahko.»* Ján mu odpovedal: *«Nehľadáš svetskú rozkoš, ktorá rýchlo pominie, anisa nestarám o telesnú silu, ktorá mizne každým dňom.»* Opát dovolil mu teda vstúpiť do kláštora a po niekoľko dní vo vlastnom rúchu tam žiť.

Keď Jánov otec počul, čo sa stalo, ponáhľal sa rýchlo do kláštora, aby syna odhovoril. Ján sa pred ním ukryl, lebo sa bál, že bude sa musieť vrátiť. Opát zavolať ho však k sebe: *«Ján, tvoj otec je tu a chce ťa vidieť. Chod' k nemu a rozprávaj sa s ním.»* Ján ho prosil: *«Nechaj ma, otče môj tu, nemôžem žiadosť tvoju splniť. Ak by som šiel k otcovi, odviezol by ma násilím.»* Darmo čakal otec pred bránou kláštora a s hnevom v hlase zvolal: *«Ak svojho syna nedostanem naspäť, zbúram celý kláštor!»* Ján schytil staré mníšske rúcho a utekal s ním do kostola, tam si ho obliekol, ostrihal si vlasy, položil svoje vojenské rúcho na oltár a postavil sa do radu medzi ostatných mníchov, ktorí zostali udivení horlivosťou šľachtického mladíka. Dvere do kláštora sa otvorili, a keď otec videl svojho syna v mníšskom rúchu, strhol od bolesti zo seba svoj odev a nazval sa tým najnešťastnejším otcom. Opát tíšil otcovu bolesť a ten napokon dal synovi požehnanie, ba dohovárať mu, aby vo svojom bohumilom predsavzatí pevne stál a vytrval až do svojej blahoslavenej smrti. Nato bol Ján prijatý medzi kláštorných bratov.

Ako novic, vyznačoval sa umŕtvovaním svojich náruživostí, pokorou a poslušnosťou, až stal sa všetkým mníchom vzorom a príkladom zbožného života. Tak stal sa i mníchom. Pôstom skrotil svoju zmyselnosť, modlitbou upevnil sa v snažení po cnosti, poslušnosťou zapieral svoju vôľu tak, že si ho všetci bratia obľúbili. Opát zomrel a mnísi vyvolili si jednohlasne Jána Gualberta na jeho miesto. Pokorný mních nechcel prijať túto dôstojnosť. A vyvolený bol preto akýsi Ubertus, ktorý dávno po tomto mieste túžil a niektorých mníchov preto podplatil. Keď však Ján poznal aký je a videl, že úplatkami (simónia – svätokupectvo) dosiahol to postavenie, nechcel sa s ním stykať – opustil aj s jedným bratom kláštor, hľadal iný útulok, kde by Bohu mohol slúžiť.

Prišiel až k jednému zbožnému starcovi menom Teuzon, ktorý vo Florencii býval a ktorého si tam veľmi vážili. A spýtal sa ho: *«Prosím ťa, otče, čo mám teraz robiť? Bojím sa žiť pod opátom, ktorý stal sa vinným z uplácania (simónia), a neviem si rady.»* Starý pustovník mu odpovedal: *«Páči sa mi čo hovoríš, ale jasnú radu v tejto veci ti nemôžem dať. Aby si pod takým opátom žil, to ti radiť nemôžem. Ak by si však šiel do iného kláštora, nuž by si sa ty, kto ušiel pred uhryznutím hada, pred hryzením levov ukryť sa nemohol.»* Ján Gualbert ďalej prosil: *«Neopúšťaj ma, otče môj, daj mi radu, budem sa statočne držať toho, čo mi ty poradiš.»* Starec mu odpovedal: *«Chod' a udaj zločin toho človeka, aby predišlo sa zlému.»*

» Ján počúvol starca, šiel do kamaldulského kláštora neďaleko Arezza, na apeninských vrchoch sa nachádzajúceho, ktorý roku 1012 sv. Romuald založil, a tam predstavenému simoniu Uberta oznámil. A odtiaľ putoval ďalej so svojím druhom.

Po ceste stretli chudobného pútnika, ktorý ich o almužnu prosil. Ján sa obrátil k bratovi: «*Siahni do kapsy, brat môj, rozdeľ chlieb, ktorý máme, a daj polovicu tomuto chudobnému.*» Brat mu odvetil: «*Tento dnes pôjde z domu do domu a dostane zo všetkého v hojnosti – nepotrebuje náš dar . A z čoho budeme my živi, keď mám len tento jeden chlieb?*» Ján ho pokarhal: «*Neodkladaj, brat môj, a daj mu hneď!*» Chudobný vzal chlieb, ďakoval a natešený šiel ďalej. Postretli druhého žobráka a tomu dal Ján druhú polovicu chleba; potom povedal bratovi: «*Chod' do mesta a pýtaj niečo pre nás.*» Mních počúvol, chodil od dvier ku dverám, vrátil sa a povedal: «*Hľa, ten, ktorému si dal chlieb, chodí po celom meste a žobre. Ja som dostal takým spôsobom len tri vajcia.*» Videl ich a počul jeden pastier, ktorý potom v meste o tom rozprával. Zakrátko doniesol Jánovi chlieb, vajcia a ďalšie veci. Keď to Ján uvidel, obrátil sa k bratovi: «*Vezmi si brat môj, čo si dal.*» Potom prišli do tichého údolia zvaného *Vallis Umbrosa* (Valambrosa, údolie tône) ležiaceho v biskupstve Fiesola, pol dňa cesty od Florencie a v tomto milom údolí našli dvoch pustovníkov, Pavla a Gunthelma, učeníkov sv. Romualda, u ktorých aj ostali. Vystavali si obydlia, žili prísne a kajúcne podľa pravidiel sv. Benedikta.

Zbožnosť a svätý život Jána Gualberta priťahovali k nemu do tohto tichého údolia mužov a mládencov, mníchov a svetských zo všetkých strán, a tí ho žiadali, aby pod jeho správou k dokonalosti kresťanského života mohli byť vedení. Zbožná opátka Itta zo sv. Hilaria darovala Jánovi toto údolie, ako aj väčší obnos peňazí, takže tu s jej pomocou kláštor vystaval pre svojich učeníkov a tým predpísal pravidlá sv. Benedikta, i s niektorými dodatkami. Keď cisár Henrich III. do Talianska cestoval, šiel s ním aj biskup z Paderbornu, a on kláštor posvätil. Pápež Alexander II. roku 1070 nový rád potvrdil. Svätý zakladateľ rádu prenikol do ľudských srdc hlboko, i tak však bol veľmi prísny pri prijímaní nových členov. Kto chcel byť prijatý, musel sa podrobiť prísnej jednoročnej skúške pokory a sebazapierania. Pravidlá rádu boli prísne; avšak príklad, aký dával opát svojim bratom, ponúkal viac k plneniu ťažkých predpisov, než výrečnosť, krásne a učené reči. Mnisi radi nasledovali svätého opáta v láske k samote, chudobe, mlčanlivosti a pokore. Pri každom kláštore založil útulok pre chorých, ktorých sám s láskou opatroval. K chudobným býval štedrý, často všetky zásoby kláštora rozdal.

Príbehy sv. Jána Gualberta

zdroj: wikimedia commons / Sailko

A rád «Sivých bratov», ako ich ľud prezýval, získal takú obľubu, že sv. Ján Gualbert ešte za svojho života dvanásť nových kláštorov založil a ďalšie opravil, ako opátstva Passignano pri meste Siena, sv. Reparata pri Florencii atď. Jeho mnísi nosili sivé rúcho z hrubého súkna. Mlčanlivosť museli prísno zachovávať, pôsty boli časté, pokora a poslušnosť boli hlavné cnosti, ktoré rád požadoval od svojich členov. Svätý zakladateľ sa z pokory nikdy kňazom nestal, ba stav kňazský mal v takej úcte, že nedovolil mníchom za kňazov sa dať vysvätiť, o ktorých vedel, že dopustili sa pred svojím vstupom do kláštora ťažkého hriechu.

Dobrotivý Boh oslávil svojho pokorného sluhu zázrakmi už za jeho života. Jedného dňa prišiel k sv. Jánovi Gualbertovi vojak, ktorý bol sluhom pri istom dôstojníkovi v Castel Carliane, a ktorého opát ešte z čias svojej vojenskej služby poznal. Svätý sa spýtal vojaka na jeho pána. Ten odpovedal: *«Oj, otče, môj pán je už dva mesiace veľmi chorý.»* Sv. Ján Gualbert vzal chlieb, prežehnal ho, a poslal dôstojníkovi. Dôstojník jedol z chleba a hneď sa uzdravil. O štyri dni sám prišiel k sv. opátovi a ďakoval mu za uzdravenie.

Nad zverenými kláštormi bdel sv. Ján Gualbert veľmi prísne, aby sa jeho mnísi od prvej kázne neodchýlili. Raz navštívil jeden kláštor a keď videl, ako je ozdobený a chudobu neprehrádza, zavolať si opáta a riekol mu: *«Ty si vystaval palác, v ktorom ako vzácni páni bývate. Veľa peňazí, ktorými sa mohlo uživiť množstvo chudobných, vynaložil si naň. To však tak ostať nemôže a ani neostane!»* A obrátil svoje oči k nebu a takto sa modlil, volajúc: *«Ó Bože, ráč potrestať namyslenosť a porúcaj stavbu!»* Netrvalo dlho, rozvodnil sa potok tečúci okolo kláštora, zaplavil celý kraj a podmyl aj nádherný kláštor tak, že sa razom zrútil. Inokedy mu oznámili, že v jednom jeho kláštore bol prijatý bohatý mladík, ktorý všetok svoj veľký majetok kláštora daroval a pritom svojich pokrvných ukrátil. Keď sa o tom sv. Ján presvedčil, bežal do kláštora, dal si listinu ukázať a roztrhal ju, a prosil Boha, aby potrestal veľký hriech, ktorý takto porušil kláštornú chudobu. Nasledujúceho dňa udelil do kláštora hrom, podpálil ho a väčšia jeho časť ľahla popolom. Sv. Ján Gualbert bol najväčší nepriateľ simónie (svätokupectvo), ktorá vtedy ničila poriadok a cirkevnú bázeň.

V 88. roku svojho požehnaného života sv. Ján Gualbert ochorel, práve počas návštevy kláštora Passignano. S radosťou sa pripravoval na príchod Pána, s najvrúcnejšou pobožnosťou prijal sväté sviatosti umierajúcich, zhromaždil okolo seba všetkých opátov svojich kláštorov a napomínal ich srdečnými a horúcimi slovami,

aby svedomito plnili pravidlá rádu.

Niekoľko dní pred svojou smrťou uzrel pri sebe stáť mládenca. Myslel, že ho i iní vidia, a povedal mníchom: *«Prečože ste nezavolali tohto brata k stolu?»* Bratia sa začudovali: *«O kom to hovoríš, otče?»* Sv. Ján Gualbert: *«O tom krásnom mládencovi, ktorý k nám prišiel a s nami vchádza aj vychádza. S kadiaľ je? A ako sa volá?»* Sv. Letus, opát z Passagnana mu odpovedal: *«Či nevieš, že je z vrchu Pána a volá sa Benignus?»* Sv. Ján Gualbert porozumel, že myslí na jeho anjela strážneho, upokojil sa a na chvíľu zadriemal. Keď sa prebudil, vypýtal si papier a pero a napísal: *«Ja Ján, verím a vyznávam tú vieru, ktorú apoštolovia ohlasovali a svätí Otcovia na konciloch potvrdzovali; ako má byť verená, zachovával som ju celým srdcom a bránil som ju zmužilo slovami a skutkami.»* A usnul v Pánu v kláštore Passignano, dňa 12. júla roku 1073. Roku 1193 vyhlásil ho pápež Celestín III. za svätého.

Sv. Ján Gualbert, zakladateľ rádu, vyobrazuje sa v šedom mníšskom rúchu, s obrazom Krista Pána v ruke.

Poučenie

Sv. Ján Gualbert nám zanechal krásny príklad, ako láskavo máme sa správať k nepriateľom, k tým, ktorí nám ublížili na cti, ukrivdili a uškodili na majetku. Sv. Ján odpustil svojmu nepriateľovi a to bol základ jeho svätého života a večného blahoslavenstva. Láskavý Spasiteľ kázal milovať nepriateľov a zo srdca im odpúšťať. On sám dal nám prekrásny príklad, keď nebeského Otca za tých prosil, ktorí ho ukrižovali. A sám Boh odpúšťa všetkým ľuďom, kedykoľvek o odpustenie prosia, akokoľvek veľké sú ich previnenia a hriechy.

Kresťan, či potrebuješ viac dôkazov, aby si bol presvedčený, že máš nepriateľov milovať? Kto vo svojom srdci prechováva nenávisť a pomstu, nezasluhuje meno kresťana. Preto píše sv. Ján (Jn 3,15–16): *«Každý, kto nenávidí svojho brata, je vrah. A viete, že ani jeden vrah nemá v sebe večný život. Čo je láska, poznali sme z toho, že on položil za nás svoj život. Aj my sme povinní dávať život za bratov.»* Ťažko je pri urážkach a krivdách udusiť hnev a pomstychtivosť, odpúšťať nepriateľom a modliť sa za nich. Ale Spasiteľ to žiada, kto chce byť Jeho učeníkom a nasledovníkom. On aj hrozí nám, že nám neodpustí, ak blíznym neodpustíme.

Kresťan, čo povieš ty na to, ktorý sa každý deň modlievaš: *«Otče, odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame našim vinníkom!»* Ty odpúšťaš iba na oko nepriateľovi, v srdci ďalej prechovávaš hnev. Kresťan, keby ti Boh len na oko odpustil, čo by bolo s tebou? Keď láskavý Spasiteľ od nás žiada lásku k nepriateľom, popraje nám aj milosť, aby sme tento veľký a krásny príkaz Jeho zachovávali. A keď budeš, kresťan, tento príkaz lásky k blíznym plniť, sľubuje ti Ježiš Kristus, že ťa uzná za svoje dieťa, ktoré má právo na Jeho dedičstvo.

Modlitba

V dôvere na príhovor svätého opáta Jána Gualberta prosíme a vzývame Teba, ó milosrdný Bože, o milosť, aby si nám darovať ráčil srdce láskyplné, tiché, zmierlivé, aby sme nepriateľom svojim vždy odpúšťali a opravdivými kresťanmi sa stali. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/sv-jan-gualbert-zakladatel-radu/>